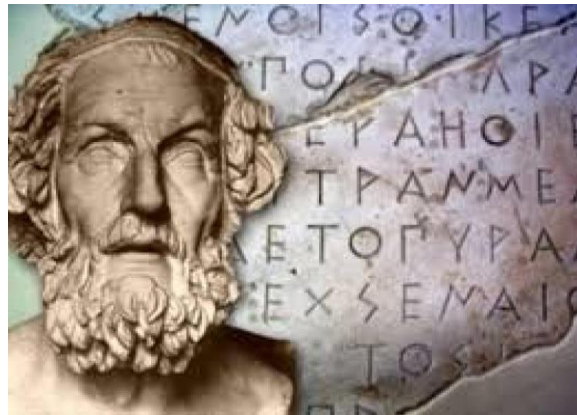
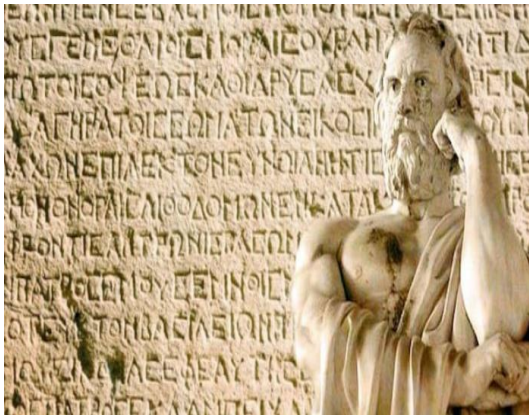

Και οι λέξεις έχουν τη δική τους...ιστορία

Η Ελληνική είναι μια από τις σημαντικότερες και πλουσιότερες γλώσσες. Έχει αποτελέσει τη βάση για τους σημαντικότερους πολιτισμούς σε όλο τον κόσμο. Ένα κύριο χαρακτηριστικό της στην πορεία των 4000 περίπου χρόνων ζωής της, είναι η θαυμαστή ενότητα και η αδιάλειπτη συνέχειά της.

Η 9η Φεβρουαρίου έχει οριστεί ως Ημέρα Ελληνικής Γλώσσας.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι όχι μόνο οι Ευρωπαίοι αλλά και οι υπόλοιποι λαοί του κόσμου βασίστηκαν στη γλώσσα μας για να δημιουργήσουν τη δική τους, αλλά και αφομοίωσαν στο δικό τους λεξιλόγιο πολλές ελληνικές λέξεις. Όροι της ιατρικής και της αστρονομίας προέρχονται από την ελληνική γλώσσα.

Η γλώσσα μας, όμως, έχει υποστεί αλλαγές σε βάθος χρόνου.

Νέες λέξεις εισέρχονται στο λεξιλόγιο, ενώ άλλες εξαφανίζονται ή αλλάζουν σημασία. Είναι ένα φαινόμενο που συμβαίνει συνήθως λόγω της αλλαγής του περιβάλλοντος τους, των νέων τάσεων και αντιλήψεων που εμφανίζονται στην κοινωνία, της τεχνολογίας και των πολιτικών, ιστορικών, θρησκευτικών ανακατατάξεων και άλλων μεταβολών που συμβαίνουν στην κοινότητα που τις χρησιμοποιεί.

Για να γίνει αντιληπτή στους αναγνώστες μας αυτή η αλλαγή, συ-γκεντρώσαμε και παρουσιάζουμε κάποιες αρχαίες ελληνικές λέξεις, η σημασία των οποίων έχει αλλάξει.

Την εύρεση και ταξινόμηση του υλικού επιμελήθηκαν οι μαθητές της Β΄ Τάξης:

Αθανασιάδης Αντώνιος
Δημακάκος Νικόλαος

Στένεμα της σημασίας

Καρπός: καρπός, καρπός αρούρης, δηλ. σιτάρι.

(**νεοελ.**): το προϊόν ενός φυτού, που είναι το τελικό στάδιο της εξέλιξης του άνθους.

Έπος: μεγάλο ποίημα που αφηγείται πράξεις ή γεγονότα μυθικά.

(**νεοελ.**): λέξη, λόγος, μύθος, θρύλος, ιστορία, τραγούδι, ποίημα θαυμαστό.

Λειτουργία: βαρύ δημόσιο καθήκον, το οποίο στην αρχαία Αθήνα οι πλουσιότεροι πολίτες αναλάμβαναν να εκτελέσουν με δικές τους δαπάνες. Οι τακτικές λειτουργίες (γυμνασιαρχία, χορηγία, ἐστίαις) ό-

πως και οι έκτακτες (τριηραρχία) εξυπηρετούσαν ιδιαίτερες ανάγκες της Πολιτείας

(νεοελ.): σύνολο προγραμματισμένων και συντονισμένων μηχανικών κινήσεων που εκτελούνται από ένα τμήμα ή το σύνολο μιας μηχανής / η Θεία Λειτουργία.

Ποιητής: δημιουργός ποιήματος, ποιητής, συγγραφέας

(νεοελ.): ο λογοτέχνης που συνθέτει, που γράφει ποιήματα

Πλάτεμα της σημασίας

Εκατόμβη: θυσία εκατό βοδιών ή γενικότερα κάθε μεγαλοπρεπής θυσία στους θεούς.

(νεοελ.): μεγάλος αριθμός ανθρώπινων θυμάτων πολέμου ή άλλης καταστροφής.

Υπηρέτης: υποκωπηλάτης, υποναυτικός.

(νεοελ.): αυτός που εργάζεται ως εσωτερικός σε ένα σπίτι, επιφορτισμένος με εργασίες.

Χορηγός: αναλάμβανε με δικά του έξοδα να καταρτίσει το χορό ενός δράματος.

(νεοελ.): αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση ενός πολιτιστικού έργου.

Έρανος: γεύμα, δείπνο στο οποίο ο καθένας συνεισέφερε το μερίδιό του

(νεοελ.): ενέργεια, οργανωμένη, που έχει ως σκοπό τη συγκέντρωση εισφορών.

Καλυτέρευση της σημασίας

Υπουργός: αυτός που προσφέρει, παρέχει υπηρεσία, εξυπηρετικός, χρήσιμος, ωφέλιμος, βοηθητικός.

(νεοελ.): μέλος της κυβέρνησης, επικεφαλής ενός υπουργείου.

Λέσχη: τόπος στον οποίο συγκεντρώνονταν για να μιλήσουν και να μάθουν νέα, σάλα.

(νεοελ.): χώρος όπου συγκεντρώνονται, συχνάζουν πρόσωπα συνδεδεμένα με κάποια κοινά ενδιαφέροντα.

Τύχη: το αγαθό το οποίο αποκτά ο άνθρωπος (τυγχάνει) μέσω της εύνοιας των θεών.

(νεοελ.): σύνολο απρόβλεπτων περιστατικών που η σύμπτωσή τους δεν έχει λογική εξήγηση.

Χειροτέρευση της σημασίας

Ιδιώτης: πολίτης σαν μεμονωμένο άτομο, κοινός άνθρωπος του λαού, πληβείος.

(νεοελ.): αυτός που δεν ασκεί δημόσιο λειτούργημα, που δεν είναι δημόσιος υπάλληλος ή στρατιωτικός

Αγαθός: καλός, γενναίος, ανδρείος, ευγενής, αριστοκρατικός.

(νεοελ.): αφελής, ευκολόπιστος.

Πονηρός: επίπονος, επώδυνος, δυσάρεστος.

(νεοελ.): αυτός που προσανατολίζει και χρησιμοποιεί την όποια ικανότητα και ευφυΐα διαθέτει στο να κάνει σκέψεις και να επινοεί τρόπους (συχνά πλάγιους και ανορθόδοξους) ή τεχνάσματα που δεν περνούν από το μυαλό των άλλων, προκειμένου να πετύχει τους σκοπούς του.

Συμφορά: γεγονός, περίσταση, τυχαίο γεγονός, συμβάν, ατυχής συγκυρία.

(νεοελ.): γεγονός, συνήθως απρόσμενο, που φέρνει στον άνθρωπο πολύ μεγάλη δυστυχία.

Μετακίνηση της σημασίας

Πόνος: εργασία, ιδίως, κοπιαστική.

(νεοελ.): δυσάρεστο αίσθημα, που προκαλείται σε σημείο, σε περιοχή ή σε όργανο του σώματος από αρρώστια ή χτύπημα.

Σπουδή: βιασύνη ή ταχύτητα, ζήλος, μόχθος, κόπος, προσπάθεια.

(νεοελ.): η συστηματική, μεθοδική μελέτη και ενασχόληση με ένα θέμα.

Αστείος: αυτός που προέρχεται από την πόλη, αναθρεμμένος στην πόλη, ευγενικός, με εκλεπτυσμένους τρόπους.

(νεοελ.): για κάποιον έξυπνο και χαριτωμένο, που προκαλεί το γέλιο.

Ακρίβεια: ακρίβεια, λεπτομέρεια, ακριβολογία.

(νεοελ.): η ιδιότητα του ακριβού ή του ακριβούς.

Αλλαγή της σημασίας για ιστορικούς λόγους

Εφιάλης: πρόδωσε στους Πέρσες τους τριακοσίους του Λεωνίδα, στις Θερμοπύλες.

(νεοελ.): τρομακτικό όνειρο που συνοδεύεται από αγωνία.

Ιούδας: προδίδει ένα φίλο, όπως ο Ιούδας ο Ισκαριώτης, που πρόδωσε το Χριστό.

(νεοελ.): μικρό άνοιγμα στην πόρτα κελιού φυλακής, από το οποίο οι φύλακες έχουν τη δυνατότητα να εποπτεύουν τους φυλακισμένους.

Βλάχος: Έλληνας που εκτός από τα ελληνικά μιλάει και τα βλάχικα.

(νεοελ.): χαρακτηρισμός ανθρώπου που η συμπεριφορά του δε είναι ευγενική.

Καίσαρ: τίτλος Ρωμαίων αυτοκρατόρων, μετά τον Ιούλιο Καίσαρα.

(νεοελ.): μειωτικός χαρακτηρισμός ηγέτη που κυβερνά απολυταρχικά.

Δον Ζουάν: ήρωας της κωμωδίας του Μολιέρου.

(νεοελ.): πειραχτικά, για άντρα που ασκεί μεγάλη γοητεία στις γυναίκες.

Αλλαγή της σημασίας με μετατροπή της λέξης σε άλλο μέρος του λόγου

Τελεία: σημείο της στίξης που το σημειώνουμε στο τέλος μιας φράσης που έχει ακέραιο νόημα.

(νεοελ.): αυτός τέλειος: που έχει γίνει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, χωρίς λάθη.

Πρωτεύουσα: η μεγαλύτερη και σπουδαιότερη πόλη όπου έχουν την έδρα τους οι κυβερνήσεις.

(νεοελ.): πρωτευουσιάνος: αυτός που κατοικεί σε πρωτεύουσα.

ΠΗΓΕΣ

<https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/ancientgreek/tools/liddell-scott/>

[https://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides /](https://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/)